

Збірні іменники. Рід іменників. Іменники спільного роду

Іменник — самостійна частина мови, яка називає особу, предмет, явище, будь-яку життєву реалію. Відповідає на питання *хто? що?*, має морфологічні ознаки (рід, число, відмінок), виконує синтаксичні функції в реченні.

Збірні іменники називають сукупність однакових чи подібних предметів, що їх ми сприймаємо як одне ціле.

Наприклад: *апаратура, символіка, птаство, малеча, студентство, дітвора, козацтво, зелень, рідня.*

Морфологічна категорія роду

Іменники мають рід, а не змінюються за родами. У формі однини іменник може належати до родів:

- чоловічого;
- жіночого;
- середнього.

Іменники **чоловічого роду** (співвідносні з особовим (він), присвійним (мій) та вказівним (цей) займенниками) — *день, сніг, рік, мир.*

До іменників чоловічого роду належать такі, що мають у називному відмінку однини (*хто? що?*) нульове закінчення (*світ, дуб, сон, герой*) або -о, -а (*Хома, Микита, Микола, дядько*).

Іменники жіночого роду (вона, моя, ця) — *вулиця, річниця, радість, погода, дівчина*.

До іменників жіночого роду належать ті, які мають у називному відмінку однини закінчення -а (*вода, липа, подруга*) або нульове закінчення: *незалежність, радість, любов, гідність*. Один іменник має закінчення -и: *мати*.

Іменники середнього роду (воно, моє, це) — *сонце, щастя, життя, село*.

До іменників середнього роду належать ті, що в називному відмінку однини мають закінчення -о, -е, -а: *море, озеро, теля, курча, плем'я, ім'я*.

Іменники середнього роду на позначення назв молодих істот із закінченням -а (-я) в непрямих відмінках однини (в усіх, крім називного) та множини, а також у називному відмінку множини отримують суфікс -ат (-ят), -ен (*хлопча - хлопчати, цуценя - цуценяти, горобеня - горобеняти*).

Завдання для самопідготовки: *пригадайте, які речі у квартирі чи будинку, де ви мешкаєте, оточують вас. Озвучте їх усно або запишіть та визначте рід кожного зі слів (наприклад, стіл — чоловічий рід, дзеркало — середній, тарілка — жіночий).*

Не можна визначити рід іменників, які вживаються лише у формі множини (*канікули, дріжджі, меблі, Черкаси, Гімалаї (гори)*).

Окрему групу становлять **іменники спільного роду**, які мають узагальнене значення назв осіб за певними ознаками (діями, статусом, характерними рисами).

Іменники спільного роду: *писака, кусака, читака, посіпака, недоторка, ябеда, базіка, жаднюга, замазура, зівачка, нездара, ненажера, нероба, підлиза, потвора, приبلуда, листоноша, причепа, рева, стиляга, трудяга, староста, нікчема, роззява, сирота, агакало, базікало, чванько, ледащо, сонько, шульга*.

Завдання для самопідготовки: оберіть синоніми до слів

Ледащо –

Посіпака –

Роззява –

Замазура –

Нечупара, гульвіса, витріцака, ґава, поплічник, лежень, замурза, розтелена, бруднуля, попихач, нероба, прислужник.

Завдання: визначити рід таких іменників: *степ, дріб, кір, мозоль, пил і путь.*

Перевірити правильність виконання цього завдання можна, якщо переглянути відео уроку.

